

ELKEM ASA THAMSHAVN
Postboks 10
7301 Orkanger

Oslo, 25. juni 2024

Deres ref.:
Mildrid Legård

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/834
2024.0166.miljodir

Saksbehandler:
Ingrid Gisnås Vardeberg

Rapport etter tilsyn 10. - 13. juni 2024

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos ELKEM ASA THAMSHAVN (virksomhetsnummer: 973076787).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten kan ikke dokumentere at personell som drifter deponiene får tilstrekkelig opplæring
- Avvik 2: Virksomheten har ikke utarbeidet en tilfredsstillende tiltaksplan i forkant av gravearbeid

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

ELKEM ASA THAMSHAVN må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 16. august 2024.

Miljødirektoratet påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Virksomhetens system for kjemikaliehåndtering kan med fordel forbedres på enkelte områder

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere må betale gebyr

ELKEM ASA THAMSHAVN må betale et gebyr på 155 800 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Ingrid Gisnås Vardeberg. Merk svaret med saksnummer 2022/834 og tilsynsnummer 2024.0166.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten kan ikke dokumentere at personell som drifter deponiene får tilstrekkelig opplæring

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (interkontrollforskriften) § 5, andre ledd nr. 2 og nr. 7
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, punkt 2.6 *Internkontroll*

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd nr. 2 stiller krav om at virksomheten skal sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske HMS-arbeidet, herunder informasjon om endringer.

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd nr. 7 krever at virksomheter skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av HMS-lovgivningen.

Punkt 2.6 i tillatelsen stiller krav om at Elkem Thamshavn plikter å etablere og vedlikeholde en internkontroll i samsvar med gjeldende forskrift om dette (internkontrollforskriften).

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har utarbeidet en rutine for drift og oppfølging av deponiene Steinbruddet og Kvaklandsmoen (dokument ID: 1538, versjon 14). Rutinen beskriver krav til drift, kontroll og prøvetaking, og gjenspeiler i hovedsak de krav som er satt i tillatelsen fra Miljødirektoratet. Selve driften av deponiene er satt bort til eksternt firma som håndterer det daglige arbeidet og

driftsansvaret på vegne av Elkem Thamshavn. Firmaet har driftet deponiene i mange år, og det er liten utskiftning av personell.

Under tilsynet kom det frem at Elkem Thamshavn ikke kan dokumentere at det er gitt en formell opplæring til det eksterne firmaets personell om hvilke krav som stilles til mottakskontroll og annen drift av deponiet. Elkem Thamshavn opplyste at de ikke har mottatt avvik fra firmaet i forbindelse med drift av deponiene. Eksempelvis har det ikke blitt videreformidlet avvik om at trepaller har blitt lagt på deponiet (pallene har i etterkant blitt fjernet fra deponiet). I tillegg til krav om avviksbehandling i internkontrollforskriften er det også et krav i Elkem Thamshavns rutiner som handler om at det skal avviksbehandles når feil type avfall blir lagt på deponiene.

Elkem Thamshavn skal sikre at den eller de som drifter deponiene gis tilstrekkelig opplæring i de rutiner og krav som gjelder for anlegget, og sørge for at krav om avviksrapportering følges.

Avvik 2: Virksomheten har ikke utarbeidet en tilfredsstillende tiltaksplan i forkant av gravearbeid

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, punkt 5.1.1 *Generelt a.* og punkt 5.1.2 *Graving*

Beskrivelse av krav

I virksomhetens tillatelse etter forurensningsloven punkt 5.1.1 a. er det stilt krav om at bedriften skal gjøre en orienterende undersøkelse av tiltaksområdet iht. NS-ISO 10381 og TA 2553/2009 Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn, og utarbeide en tiltaksplan som blant annet beskriver:

- forurensningssituasjonen (resultater fra prøvetaking), aktuelle tiltaksområder og oppryddingsnivå (tilstandsklasser)
- vurdering av risiko for forurensningsspredning under gravetiltaket
- hvilke avbøtende tiltak som skal gjennomføres for å sikre at gravetiltaket ikke medfører forurensningsspredning eller fare for skade på helse og miljø
- hvilke kontroll- og overvåkingsaktiviteter som iverksettes under og etter graving i forurenset grunn (dersom det er behov for dette)

Tillatelsens punkt 5.1.2 krever blant annet at bedriften skal utarbeide en kontroll- og beredskapsplan som beskriver risiko for spredning av forurensning under tiltak.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten fikk den 22. desember 2023 en stående gravetillatelse fra Miljødirektoratet. Tillatelsen stiller blant annet krav til utarbeidelse av en tiltaksplan og en kontroll- og beredskapsplan. Elkem Thamshavn opplyste at de i 2024 har påbegynt ett graveprosjekt i forbindelse med bygging av et prøveprepareringsbygg. I den forbindelse har virksomheten

prøvetatt og fått analysert tilstanden i massene det skulle graves i. De har også fylt ut et tiltaksnotat som blant annet beskriver graveprosjektets omfang, størrelse på tiltaksområdet, mengder planlagt oppgravd, tidsplan for gjennomføring og beskrivelse av hvordan de oppgravde massene skal håndteres (på bakgrunn av mistanke om asbest i grunnen).

Tiltaksnotatet mangler imidlertid følgende:

- beskrivelse av forurensningssituasjonen basert på de tilgjengelige prøveresultater
- vurdering av risiko for forurensningsspredning under gravetiltaket
- redegjørelse for avbøtende tiltak for å sikre at gravetiltaket ikke medfører forurensningsspredning
- redegjørelse for et eventuelt behov for kontroll og overvåkning under og etter gravingen

Videre kunne ikke virksomheten fremlegge en kontroll og beredskapsplan med beskrivelse av risiko for spredning av forurensning under tiltaket. Den utarbeidede tiltaksplanen dekker ikke alle vilkår i den stående gravetillatelsen for det påbegynte graveprosjektet i 2024.

Anmerkning: Virksomhetens system for kjemikaliehåndtering kan med fordel forbedres på enkelte områder

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Elkem Thamshavn ivaretar sentrale deler av sitt internkontrollsystem som omhandler kjemikalier, blant annet gjennom interne prosedyrer, avviksbehandling, opplæring og risikovurdering. Virksomhetens internkontrollsystem for kjemikaliehåndtering kan imidlertid forbedres på enkelte områder:

Avviksbehandling:

Virksomheten har prosedyrer som beskriver hvordan avviksregistrering og avviksbehandling skal foregå. Avvik registreres i et avviksbehandlingssystem hvor de blant annet kategoriseres og fordeles til saksbehandler. Saksbehandlere har kjennskap til hvilke avvik som skal plasseres i de ulike avvikskategoriene, men beskrivelser av kategoriene ligger i ulike rutiner og prosedyrer på tvers av avdelinger. Virksomheten kan med fordel på en mer hensiktsmessig måte opplyse om hva de ulike avvikskategoriene betyr for å sikre at avvikene kategoriseres og behandles korrekt.

Kjemikaliemengder:

Elkem Thamshavn har et system for å holde oversikt over lagerbeholdning og historikk for kjemikalier i virksomheten. Systemet registrerer imidlertid enkelte kjemikalier pr. enhet (f.eks. bokser) og oppgir ikke nødvendigvis mengde. Mengden for de enkelte kjemikaliene kan oppdrives fra pakkesedler eller lignende. Virksomheten kan med fordel registrere kjemikalier i sine systemer med en mengdeenhet for å enklere holde løpende oversikt over mengden kjemikalier innkjøpt hvert år og for å sikre at de overholder registreringsplikten.

Risikovurderinger for kjemikalier:

Virksomheten har beskrevet i sine interne prosedyrer at det anbefales en gjennomgang/oppdatering av risikovurderingen for alle stoffer som er i bruk i avdelingene hvert andre år. Ved gjennomgang av risikovurderingene blir det ført opp en anbefalt dato for neste gjennomgang. Systemet krever at den ansvarlige selv holder rede på når neste gjennomgang skal gjøres. Elkem Thamshavn kan med fordel på bedre måte sikre at de har et system som ivaretar jevnlig gjennomgang/oppdatering av risikovurderinger.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at ELKEM ASA THAMSHAVN må betale et gebyr på 155 800 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 3 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 5. april 2024 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og produktkontrollloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48 og produktkontrollloven § 8. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av ELKEM ASA THAMSHAVN sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Tilsynet ble gjennomført som en revisjon. En revisjon er en systematisk kontroll av virksomhetens styringssystem. En revisjon omfatter gjennomgang av virksomhetens relevante dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Formøte 06. mai 2024: Forberedende møte (digitalt) for å planlegge revisjonen.
- Åpningsmøte 10. juni 2024: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner 10.-12. juni 2024.
- Avsluttende møte 13. juni 2024: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Ingrid Gisnås Vardeberg
- Arnstein Flatlandsmo

Kontaktperson hos ELKEM ASA THAMSHAVN

- Mildrid Legård

Deltakere på revisjonen:

Stilling/Funksjon	Deltatt på			
	Formøte	Oppstartsmøte	Intervju	Sluttmøte
Daglig leder	x			
Produksjonssjef og stedfortreder, daglig leder		x	x	x
HMS-sjef	x	x	x	x
HMS-koordinator	x	x	x	x
Vedlikeholdssjef		x		
Prosjektleder og innkjøpssjef		x	x	x
Produkt og marked-sjef		x		
Lab-leder		x	x	x
Senior lab-ingeniør		x	x	x
Laborant og hovedverneombud				x
Bygningsingeniør		x	x	x
Prosesseier, kjel		x		x
Prosesseier, KSP		x		x
Automatiker		x		x
Teamleder, el		x	x	
Driftsassistent			x	

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende ELKEM ASA THAMSHAVN ble kontrollert under tilsynet:

- Elkem Thamshavn, Orkland
- Elkem Thamshavn, Steinbruddet - industrideponi, Orkland
- Elkem Thamshavn, Kvaklandsmoen - industrideponi, Orkland

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Utslipp til luft
- Behandling av farlig avfall
- Deponi
- Grunnforurensning

Følgende tema ble kontrollert knyttet til kjemikalier:

- Internkontroll

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Elkem ASA Thamshavn, datert 15. mars 2010, sist endret 22. desember 2023
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Innrapporterte miljøavvik for 2024
- Ledelsens gjennomgang
- Stillingsbeskrivelser
- Relevante rutiner og prosedyrer
- Masser deponert
- Graveprosjekter
- Måleprogram

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Virksomheten har fremdeles et lager av kvarts på Steinbruddet deponi. Under tilsyn desember 2022 ble det gitt et avvik til Elkem Thamshavn fordi kvarts (råstoff) ble lagret på Steinbruddet industrideponi. Etter tilsynet ble det avklart at kvartslageret kan ligge der det er til det blir brukt opp. Det er altså ikke ansett som nødvendig å flytte kvartsen. Det ligger fremdeles mye kvarts på samme sted da forbruket er lavt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Einar Knutsen
seksjonsleder

Ingrid Gisnås Vardeberg
tilsynsleder

Kopi til:

- Statsforvalteren i Trøndelag
- Orkland kommune